

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

תוכן

א. ואין מוניין לשבתות דבר אחר נחשדו ישראל על השביעית ולא נחשדו על השבתות

1

ב. אכל תרומה טמאה משלם כל דהו אכל תרומה טהורה משלם חולין טהורין שילם חולין טמאים ... אחד זה ואחד זה תשלומיו תשלומין וחוזר ומשלם חולין טהורין.....2

ג. דם שנטמא וזרקו בשוגג הורצה במזיד לא הורצה.....3

ד. המעשר בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל.....3

ה. המטביל כלים בשבת.....4

ו. נפלו ונתפצצו ... בשוגג יעלו במזיד לא יעלו.....6

ז. נמיעה של ערלה ושל כלאי הכרם שנתערבו בנמיעות אחרות הרי זה לא ילקט ... אף המתכוין ללקט יעלו באחד ומאתים ... חזקה אין אדם אוסר את כרמו בנמיעה אחת.....7

ח. הכהנים שפגלו במקדש מזידין חייבין.....7

ט. היה עושה עמו בטהרות ... היה עושה עמו בזבחים וא"ל זבחים שעשיתי עמך נתפגלו נאמן אבל אמר לו טהרות ... וזבחים שעשיתי עמך ביום פלוני נתפגלו אינו נאמן ... אמר אביי כל שבידו נאמן רבא אמר כגון דאשכחיה ולא אמר ליה ולא מידי ולבתר הכי אשכחיה ואמר ליה.....8

י. ספר תורה שכתבתי לפלוני אזכרות שלו לא כתבתים לשמן אמר ליה ספר תורה ביד מי אמר ליה לוקח אמר ליה נאמן אתה להפסיד שכרך ואי אתה נאמן להפסיד ספר תורה.....9

יא. הרי שהיה צריך לכתוב את השם ונתכוין לכתוב יהודה ומעה ולא הטיל בו דלת מעביר עליו קולמוס ... אין השם מן המובחר.....9

יב. ס"ת שכתבתי לפלוני גוילין שלו לא עיבדתים לשמן ביד לוקח ... מתוך שאתה נאמן להפסיד שכרך אתה נאמן להפסיד ספר תורה.....10

דף נד.

א. ואין מוניין לשבתות דבר אחר נחשדו ישראל על

השביעית ולא נחשדו על השבתות

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

כבר התבאר לעיל דף נג: שהנוטע בשביעית¹ בין בשוגג בין במזיד יעקור, מפני שישראל חשודין על השביעית², אם תאמר בשוגג יקיים, יאמר המזיד שוגג הייתי. ועוד אסור מפני מראית העין שמא יאמר הרואה בשביעית נטעו³.

ואם לא עקר הפירות מותרין⁴, וכן אם נטען גוי⁵ או מכזיב ולהלן שלא כבשו עולי בבל אין צריך לעקור⁶, ואם מת קודם שיעקור, מחייבין את היורש לעקור⁷.

ב. אבל תרומה טמאה משלם כל דהו אבל תרומה טהורה משלם חולין טהורין שילם חולין טמאים ... אחד זה ואחד זה תשלומיו תשלומין וחוזר ומשלם חולין טהורין

כבר התבאר במסכת יבמות דף צ. שמי שאכל⁸ תרומה טמאה משלם חולין המתוקנים בין טמאין בין טהורין, והם נעשין תרומה כדין האוכל כל תרומה בשוגג, אלא שא"צ לשלם אלא כדמי עצים שהרי אין שוין אלא להסקה. ואם שילם בטמאים נעשין תרומה טמאה, ואם שילם בטהורין נעשין תרומה טהורה.

¹ רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק א הלכה יב

² בגמ' איתא הנוטע בשבת בשוגג יקיים במזיד יעקור ובשביעית בין בשוגג בין במזיד יעקור ויש ע"ז בגמ' ב' טעמים א' מפני שנחשדו ישראל על השביעית לכן קנסו שוגג אטו מזיד ולא נחשדו על השבתות, ב' שישראל מוניין שני ערלה לשביעית וידעו הכל שננטעו בשביעית ויבואו להתיר נטיעה בשביעית. ויש כמה נ"מ בדבר. א' אם נטע בערב שביעית פחות מל' יום לפני שביעית דמוניין שני ערלה משביעית א"כ טעם דמוניין יש כאן, אבל טעם דנחשדו אין כאן שהרי בערב שביעית נטע ובוה"ז אין תוספות שביעית, עוד נ"מ אם נטע בסוף שביעית פחות מל' יום לפני ר"ה דטעם נחשדו יש כאן אבל טעם מוניין אין כאן, שאין מוניין כאן אלא משמינית עוד נ"מ אם מת הנוטע דלטעם חשד לא קנסו את בנו, אבל לטעם מוניין שייך גם גבי בנו, עוד נ"מ בנטע אילן סרק או הבריק והרכיב באופן שמוניין ערלה מהעץ הראשון, א"כ אין כאן מוניין, אבל יש כאן חשד, ועיין חזו"א שביעית סי' י"ז סקב"ה וסי' כ"ב סק"ה והנה רבנו פסק לחומרא כב' הטעמים דכאן הביא טעם דנחשדו ולקמן ספ"ג הביא טעם דמוניין, אבל דעת תוס' והר"ן דבוה"ז מותר לנטוע עד ר"ה דלא קי"ל כטעם מוניין דלא קי"ל כטעם דמוניין. דרך אמונה שם פד

³ רמב"ם שם פרק ג הלכה יא

⁴ רמב"ם שם ודעת הרמב"ן וקצת ראשונים שהפירות אסורין עיין בר"י קורקוס ובחזו"א סי' י"ז סקב"ה נראה דקי"ל כרבנו וכדמסיק בירו' וכ"כ רש"ס

⁵ חזו"א שביעית סי' י"ז סקב"ה וכמש"כ הראב"ד בפ"ד הט"ו

⁶ וכ"ז בנוטע אבל בזרע בשביעית ויצא לשמינית אם זרעו לזרע בין זרעו בין ירקו אסור במוצאי שביעית כשאר הספיחים, ואם זרעו לירק הואיל ונלקט בשמינית בין ירקו בין זרעו מותר, זרעו לזרע ולירק זרעו אסור משום ספיחים וירקו מותר. כמבואר ברמב"ם שם פרק ד הלכה טו

⁷ ואף על גב דלגבי חורש בשביעית לא קנסו בנו אחריו שאני הכא דאיכא טעמא דמוניין דשייך גם גבי בנו.

⁸ רמב"ם ודרך אמונה הלכות תרומות פרק י הלכה ב

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

אכל תרומה טהורה משלם חולין טהורין, ואם שילם חולין טמאין, בין בשוגג⁹, שסבר שהן טהורין או טעות אחרת, בין במזיד תשלומיו תשלומין ויחזור וישלם מן הטהורין, אף על גב ששילם כ"כ הרבה עד ששוה כמו התרומה שאכל מ"מ קנסין ל"י שאכל דבר שקופצים עליו קונים ומשלם דבר שאין קופצין עליו קונים.

ג. דם שנטמא וזרקו בשוגג הורצה במזיד לא הורצה

כבר נתבאר בפסחים דף פ. וביומא דף ז. שאם נטמא הדם ונודע לו קודם זריקה לא יזרוק ואם זרק הציץ מרצה לענין זה שהבעלים נתכפרו, ואין צריך להביא קרבן אחר, אך בשר הקרבן אסור באכילה¹⁰ שקנסוהו על כך שהזיד. וי"א שמדאורייתא לא הורצה במזיד וחייב להביא קרבן אחר. ובקרבן צבור לכו"ע בין בשוגג בין במזיד הורצה¹¹.

וגם לשיטה זו כל זה אינו אלא בקרבן פסח¹² שאכילה מעכבת בו ולכן אינו מרצה על הזדון, אבל בכל הקרבנות על שאף לא חזי לאכילה ולכתחילה אין זורקים את הדם שאין הציץ מרצה על הנאכלים לכתחילה, מ"מ בדיעבד הורצה ולכן אף שנזרק במזיד כיפר והורצה.

ד. המעשר בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל

כבר התבאר במסכת ביצה דף יז: שאין¹³ מפרישין תרומות ומעשרות בשבת וביו"ט, מכיון שדומה למקח וממכר, ועוד שהרי זה כמתקן דבר שאינו מתוקן, ואם עבר והפריש במזיד לא יאכל בין לו בין לאחרים עד מוצאי שבת או יו"ט¹⁴. מטעם קנס, ואם היה בשוגג מותר אפילו לו מיד.

⁹ קנסו שוגג אטו מזיד

¹⁰ ולכאורה בפסח הוי ליה להתיר כדי שיקיים מצות אכילת פסחים אולם מתוס' ד"ה נודע משמע דאף בפסח קנסוהו ות"ל שיש כח ביד חכמים בשב ואל תעשה וצ"ע.

¹¹ לקוטי הלכות מנחות יג.

¹² הר המוריה הלכות קרבן פסח פרק ד הלכה ב

¹³ מ"ב שלט בה, תקו כ

¹⁴ תוספות שבת ושאר אחרונים ושכן כתוב בהרמב"ם, ודלא כמגן אברהם דמדמי זה למבשל. ומכל מקום לעיקר הדין איני יודע טעמו של הרמב"ם אמאי מיקל במזיד לו במוצאי שבת, הא כיון דפסק במבשל כר' יהודה, לא מצינו בגמרא שיחלק ר' יהודה במזיד בין דאורייתא לדרבנן, וכבר כתבנו בזה בביאור הלכה בריש סימן שי"ח, עיין שם, ומכל מקום לענין דינא בודאי אין להחמיר בזה, דבלאו הכי פסק הגר"א אפילו במלאכה דאורייתא כר' מאיר, ובדרבנן בודאי יש להקל בזה: שער הציון שם ס"ק כד

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

ה. המטביל כלים בשבת

אסור להטביל כלים¹⁵ טמאין בשבת מפני שהוא כמתקן כלי¹⁶, עבר והטביל כלים בשבת, בשוגג ישתמש בהן, במזיד לא ישתמש בהן עד למוצ"ש. ומותר¹⁷ להטביל בשבת ע"י הערמה, ששואב מים לשתות או לשאר צורך חמים, וממילא יהיו טהורים.

וכבר התבאר במסכת ביצה דף יח. שי"א¹⁸ שמותר¹⁹ להטביל כלי סעודה חדש שנעשו על ידי נכרי, או נקנו מן הנכרי הטעון טבילה, ויש אוסרים²⁰ אפילו לצורך שבת מפני

¹⁵ רמב"ם הלכות שבת פרק כג הלכה ח

¹⁶ בביצה שם דף י"ז אפליגו אמוראי בטעמא דמלתא רבה אמר גזירה שמא יעבירם ארבע אמות ברשות הרבים ופריך עליה ומשני ורב יוסף אמר משום סחיטה ורב ביבי משום שמא ישהה ותניא כוותיה ורבא משום מתקן ורבינו כאן פסק דטעמא דרבא משום מתקן ובפ"ד דיו"ט פסק כרב ביבי שמא ישהה וכבר נתעוררו על זה ז"ל ומאי דנראה לענ"ד דסבירא ליה לרבינו דרב ביבי איז"ט דוקא קאי וכדברי רש"י ז"ל ומשום דהש"ס מביא סייעתא לדבריו פסק כוותיה וגם הברייתא דמייתי לסיועיה לא קתני אלא יום טוב ובענין שבת נראה לו לרבינו לפסוק כרבא דהוא בתרא וגם דטעמא דמתקן רבה נמי מודה לה וכנראה מדברי רש"י בכמה לשונות שם וכ"כ מהרש"ל שם [ואף דמהרש"א חלק עליו עיין עליו]. מעשה רקח שם ועי' הרלנ"ח סי' ט"ז מביאו בכנה"ג או"ח סימן שכ"ג שנשאל למה נתן רבינו טעם בשבת משום מתקן וביו"ט משום שמא ישהה וכתב דבשבת כל תיקון אסור אפי' נטמא בו ביום אבל ביום טוב ליכא חששא דמתקן משום מכשירי א"נ ואין אסור כ"א בנטמא קודם י"ט אבל נטמא ביום טוב מותר להטביל.

¹⁷ הנהגות מיימוניות שם ה מרבינו פרץ בה"ר אליהו

¹⁸ שתי הדעות בשו"ע ונו"כ שכנ"ז

¹⁹ הרי"ף הביא רק טעם רב יוסף וטעם רב ביבי וממילא לפי אלו השני טעמים מותר להטביל כלי חדש דלשמא יסחוט ליכא למיגזר דהא לא משכחת כלי חדש דצריך טבילה ויהיה שייך בו סחיטה דיהיה שייך למיגזר אמו כלים דבני סחיטה וגם שמא ישהה ליכא למימר דדוקא בכלי טמא אם ישהנו וישתמש בו תרומה ויאכלנו עביד איסורא שאכל תרומה טמאה משא"כ בכלי חדש גם אם ישתמש בו כלי טבילה אין המאכל נאסר ואף על גב דעביד איסורא במה ששתמש בו כלי טבילה אפ"ה משום זה לא גזרינן שמא ישהה. שיאור הלכה שם ד"ה מותר

²⁰ הרא"ש פסק כטעמא דרבה שמא יעבירנו ארבע אמות ורבא שחשש שנראה כמתקן וזה הטעם שייך גם בכלי חדש הנקח מן הא"י שצריך טבילה ואפילו כלי זכוכית דטבילתה לכו"ע הוא רק מדרבנן ג"כ אסור להיש אוסרים הוה כ"כ האחרונים ואף על גב דקי"ל דכלי שננטמא בטומאה דרבנן שרי לטבול בשבת ויו"ט שאני התם דהוא לא מיקרי מתקן כ"כ כיון דגם בטומאתו היה ראוי להשתמש בו דברים טמאים אבל כלים חדשים דלא היה ראוי להשתמש בו קודם טבילה כלל שפיר הוי מתקן

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

שנראה כמתקן הכלי על ידי הטבילה. והעיקר²¹ כדעה השניה²². עבר והטביל הכלים מותרים בשימוש בשבת²³.

ואם יש לו צורך להשתמש בכלי בשבת²⁴, יתן הכלי לא"י במתנה²⁵ ויחזור וישאלנו ממנו, ואין צריך טבילה. ולאחר השבת²⁶ יחזור ויקח הכלי מהנכרי במתנה גמורה או בכמה פרוטות כדי שיוכל לטבול כהוגן בברכה, אך גם אם לא חזר ולקחו צריך להטבילו. ובמקרה זה יטבילו בלי ברכה²⁷ או יטביל כלי אחר עמו ויברך על שניהם²⁸.

ואם אינו יכול ליתנו לנכרי ואין לו כלי אחר, אם הוא כלי שראוי למלאות בו מים, ימלאנו מים מן המקוה וישתמש במים²⁹ אולם לא יברך על הטבילה כשעושה כן³⁰, ועלתה לו טבילה.

ואם הוא כלי שאינו ראוי למלאות בו מים, ילכלכנו וישטפנו במקוה. וללא ברכה, ועלתה לו בזה טבילה³¹.

²¹ במחבר משמע שמצד הדין מסכים לדעה הראשונה ועיין בפמ"ג דנשאר בקושיא על המחבר למה הוא סותם להקל אף בכלי מתכת והלא ביו"ד סימן ק"כ סי"ד סותם שהוא דאורייתא ולפי דעת הר"מ בפכ"ג דשבת דאוסר טבילת כלים שנשמאו בטומאה דאורייתא משום מתקן גם בזה יהיה אסור משום מתקן ולענ"ד אפשר דס"ל דבזה לא שייך מתקן כיון דאף אם ישתמש בכלי בלי טבילה ג"כ אין המאכל נאסר בדיעבד לכו"ע ודמי זה למה דאיתא שם דמטבילין מנגב לגב וה"נ הטבילה בכלים חדשים איננה להסיר הטומאה כי לא נטמאה ורק בשביל שיצאה מרשות א"י ובאה לקדושת ישראל הצריכה התורה טבילה וכדאיתא בירושלמי דע"ג ומן התורה אין שום איסור להשתמש בה ואפילו רבנן שאסרו להשתמש בה עד שיטבילה עכ"פ אין המאכל נאסר לכו"ע ע"כ לא מיקרי זה בשם מתקן כנלענ"ד להטעים סברת השו"ע מפני חומר הקושיא. ביאור הלכה שם

²² עיין בד"מ שכתב דמדינא יש לפסוק כדעת היש אוסרים וכן פסק בתשובת שאנת אריה סימן נ"ו. ואם יש לו ספק על הכלי אם היא צריכה טבילה נ"ל דיש לסמוך על דעה הראשונה ולהטבילה לכתחלה כשא"א לו לעשות בנקל העצות המבוארות בשו"ע. מ"ב שם לג

²³ ומ"מ אם עבר וטבל אפשר דמותר להשתמש בו כיון דיש מתירין אפילו לכתחלה. מ"ב שם לג וכ"כ בשו"ע הרב ח, אולם יש מחמירים עיין בקצוה"ש סי' קמ"ו הע' ט', ובס' בירור הלכה (הכא) מביא דברי האורחות חיים (לוניל) ומאירי (ביצה שם) עבר והטביל במזיד לא ישתמש בהם, ובשו"ת פנים מאירות ח"א סי' ל' דאף לאוסרים היינו דווקא למטביל עצמו (או למי שמטביל בשבילו) ולא לאחרים, וגם לו מותר במוצ"ש מיד, הו"ד בדע"ת הכא

²⁴ דאף על גב שאסור ליתן מתנה בשבת כמ"ש בס' ש"ו הכא שרי משום צורך שבת. מ"ב שם לד

²⁵ עיין בשש"כ פ"ב הערה פ"ט תמה מדוע לא יועיל להפקיר הכלי (בפני ג' אנשים) ושוב יקחנו שלא על מנת לזכות בו, דפטור מטבילה, כדין כלי הפקר

²⁶ קצוה"ש סי' קמ"ו הערה ו

²⁷ ועיין בביאור הלכה שם ד"ה ימלאנו שתמה בהא שלא יברך ועיין בקצוה"ש שם הערה ח', ובשו"ת קול גדול למהר"ם חביב סי' ט"ו, אמרי בינה דיני שבת סי' כ"ד, ישועות יעקב סק"ה, פתחא זוטא יו"ד סי' ר' סק"ג, ובשו"ת מגדנות אליהו ח"ב סי' קכ"ב,

²⁸ מ"ב שם לה

²⁹ חכמת אדם כלל ע"ג סעי' כ"ג וקיצור שו"ע סי' ל"ז סעי' י"ג

³⁰ מ"ב שם לו

³¹ כה"ח סקנ"ה, וכן הוא בפמ"ג סי' רס"א א"א סק"ג. ובקצוה"ש שם הערה ז' פקפק בזה, כי אין דרך לשטוף ולרחוץ כלים מטונפים במקוה, ולכן הרמ"א לא כתב עצה זו, עיין שם, ובס' משנת יוסף ביאורי סוגיות ח"א סי' כ"ד שיתכן שגם הפמ"ג שם מיירי בזה ולא במקוה

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

כלי שספק³² אם צריך טבילה כגון כלי פורצלן וכדומה, מותר להטבילו בשבת.

דף נד:

ו. נפלו ונתפצעו ... בשוגג יעלו במזיד לא יעלו

כל דבר שהוא³³ חשוב לאנשי אותו המקום לפי הזמן ולפי המקום, כגון בעלי חיים, ודברים שדרך למכור במניין³⁴ וכיוצא בהן, אם נתערבו בהיתר אפילו באלף אינן בטלין מדרבנן.

ואסור לחתוך³⁵ למעוך או לפרר אחר שנאסרו, כדי לבטל חשיבותם ויתבטלו כדינם³⁶, ברוב או בששים או שיעלו באחד ומאתים, שאין מבטלין איסור לכתחלה. ואם עשה כן קונסין אותו ואוסרין עליו.

ואם בשוגג נחתכו או נמעכו וכדומה שבטלה חשיבותם, הרי הם בטלים³⁷, כדין איסורם כשאינם חשובים³⁸.

³² מ"ב שם לג ועיין קצוה"ש שם הע' ה

³³ שו"ע ונו"ב יו"ד קי א

³⁴ ועיי"ש שנחלקו במחבר וברמ"א בנדר דבר זה ואכמ"ל

³⁵ רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק טז הלכה יא – יב, פר"ח יו"ד צט י

³⁶ עי' בתוס' יום טוב פרק ד' דתרומות משנה ט' שכתב דכל מה שאמרו דאסור לבטל איסור לכתחלה היינו להרבות בהיתר כדי לבטל האיסור אבל אם אינו מרבה עליו רק משנה האיסור מכמות שהי' שפיר דמי עיין שם וכ"כ בכנה"ג בהגהות הטור אות ט"ז לדינא עיין שם אמנם יעוין במ"ז סק"ח שהתפלא ע"ד בזה דהא קי"ל בנפלו ונתפצעו דבמזיד אסור אף שאינו מוסיף עיין שם וכ"כ בפר"ח סק"י דפשוט הוא דלאו דוקא כשהוסיף עליו כדי לבטלו דה"ה בדבר שלא בטל מחמת חשיבתו כגון ברי' או חהר"ל ג"כ הדין כן שאסור לפצעו ולרסקו כדי שיתבטל חשיבתו ויתבטל ואם עבר ופצעו או רסקו הדין כן דבמזיד אסור ובשוגג מותר עיין שם ועי' בפרי תואר סק"ו ועי' במנח"י כלל מ"ז סק"ט מ"ש בדין דשרץ שרוף מותר לאכלו משום דעפרא בעלמא הוא הנזכר בש"ע לעיל סוף סי' פ"ד דהיינו כשכבר שרוף אבל לשרוף לכתחלה לעשותו עפרא אסור דאין מבטלין איסור לכתחלה עיין שם והביאו במ"ז לעיל סוף סי' פ"ד שם עיין שם ועי' בשו"ת יד יוסף סי' קכ"ד שכתב ג"כ להחמיר בזה לדינא שאין לסמוך על התו"ט המקיל בזה עיין שם והנה בס' תפארת ישראל על המשניות תרומות שם ובהגהות הפרמ"ג להגאון מהרש"ק שם הביאו רא"י לדברי התוס' יום טוב להקל אמנם יעוין בס' שדי חמד שם סי' קנ"ד מה שמתמה על דבריהם בזה עיין שם ועי' בדברינו לעיל (ס"ק מ"ז) ובס' פ"ד (ס"ק מ"ה) וס"ק קס"ג מ"ש עוד מזה. דרכי תשובה סימן צט נא

³⁷ דבדרבנן ודאי לא גזרינן שוגג אטו מזיד ודברים חשובים אינם בטלים רק מדרבנן, ויש הסוברים שאף בדאורייתא לא גזרינן, עיין פר"ח צט יב ופמ"ג משב"ז ושפ"ד ז וחוו"ד ד – ה

³⁸ שאיסור והיתר בטלים בששים וערלה עוה באחד ומאתים וכדומה

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

ז. נטיעה של ערלה ושל כלאי הכרם שנתערבו בנטיעות אחרות הרי זה לא ילקט ... אף המתכוין ללקט יעלו באחד ומאתים ... חזקה אין אדם אוסר את כרמו בנטיעה אחת

נטיעה³⁹ של ערלה שנתערבה בנטיעות, וכן ערונה של כלאי הכרם בערונות, הרי זה לוקט לכתחלה מן הכל, ואם היתה נטיעה במאתים נטיעות וערונה במאתים ערונות הרי כל הנלקט מותר, ואם היו בפחות מזה כל הנלקט אסור, ולמה התירו לו ללקוט לכתחלה והיה מן הדין שאוסרין לו הכל עד שיטרח ויוציא הנטיעה והערונה האסורה, שהדבר חזקה שאין אדם אוסר כרמו בנטיעה אחת, ולכן לא אסרו, וי"א⁴⁰ משום שאינו אלא משום חסרון ידיעה או שכחה, ואילו היה יודעה היה מוציאה, וי"א⁴¹ שמעם ההיתר שאין לך אדם נוטע ערלה בין שאר נטיעות, בלא סימן ואוסר כרמו בשביל נטיעה אחת, וכיון שלא שכיחא לא אחמור בה רבנן. אבל נפילת איסור בהיתר שכיחא.

ח. הכהנים שפגלו במקדש מזידין חייבין

כבר התבאר במסכת נדרים דף לו. ולעיל דף נג. שהכהנים שפגלו⁴² את הזבח, או⁴³ שחשבו באחת מד' עבודות לאוכלו או להקריבו חוץ למקומו,

³⁹ רמב"ם שם הלכה כה

⁴⁰ רמב"ם שם ועיין בסף משנה שם שהקשה אני שמעתי ולא אבין דבאגוזי ערלה שנפלו לאגוזי היתר ופצען שייך למימר הכי דאילו היה יודע היה מוציאן, ואין אנו מתירין במזיד ועיין אור יקרות שכתב לתרץ ונראה דלא דמי דהנטיעה דההיתר בא לו במורה גדול דאינו רשאי לאכול מכל הכרם אם לא ילקוט מכל המאתים נטיעות כדי שיעלה הך דערלה בהדיהו בהא איכא למימר חזקה אין אדם אוסר וכו' משא"כ הריא דאגוזי וכו' דוק. ועיין אור שמח שפירש דזה תעורבות דמחובר לא יצויר בבלול, שאיך יתבללו הנטיעות, הלא כל אחת ניכרת בפני עצמה, ורק בחסרון ידיעה ושכחה, שאין מכיר הנטיעה האסורה, וחזקה שאין אדם אוסר כרמו כו', ואילו היה יודע היה מוציאה, לכן הקילו ללקט, משא"כ בשאר דברים חשובים שאיתא בבלול, ודוק. ובעין זה שם בצפנת פענח ר"ל כך דהא הטעם מבואר שם בירושלמי ופ"ט דתרומות דמחובר לא בטל ע"ש והטעם משום דהוא ניכר ועומד בפ"ע וכאן ע"כ אם היה יודע היה מוציאן והוה ע"כ מתחילת התערבות לא היה יודע היכן היא והוה כמו הך דביצה דף ד' דרסה ואינו יודע באיזה מקום דרסה ד"ה יעלה וה"נ כן.

⁴¹ רש"י שם

⁴² רמב"ם הלכות חובל ומזיק פרק ז הלכה ד

⁴³ במשנה למלך שם הקשה ולא ידעתי מאי איריא שפגלו דהיינו מחשבה שחיוץ ליזמו אפילו מחשבה דשלא לשמן דהקרבן כשר אפ"ה חייבין כיון דקי"ל שלא עלו לבעלים לשם חובה ... וצריך להביא אחר לחובתו או נדרו כו'. וסבור הייתי לומר דנקט שפגלו לכלכול כל מין קרבן שיהיה אף נדבה דקי"ל שאינו חייב באחריותו דמשום מחשבה דשלא לשמו לא מיחייבי הכהנים. וכו' דאי משום האי טעמא אף שפגלו ליפטרו הכהנים

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

או שחשבו על קרבן שבא בנדר שלא לשמו, במזיד, חייבין לשלם, בשוגג, פטורין. אך בקרבן נדבה אם חשבו שלא לשמה אינם חייבים לשלם.

ט. היה עושה עמו בטהרות ... היה עושה עמו בזבחים וא"ל זבחים שעשיתי עמך נתפגלו נאמן אבל אמר לו טהרות ... וזבחים שעשיתי עמך ביום פלוגי נתפגלו אינו נאמן ... אמר אביי כל שבידו נאמן רבא אמר כגון דאשכחיה ולא אמר ליה ולא מידי ולבתר הכי אשכחיה ואמר ליה

היה מקריב⁴⁴ עמו בזבחים ואמר לו נתפגלו, עושה עמו בטהרות ואמר לו נטמאו, נאמן, ואפילו אם מצאו לאחר זמן ואמר לו ואין בידו כעת לפסול או לטמאות נאמן⁴⁵, לא נחשדו ישראל על כך⁴⁶. וי"א⁴⁷ שאינו נאמן אלא בשעה שעושה עמו כיון שבידו לפסול ולטמאות אך אם אינו בידו אינו נאמן.

אבל אם פגע בו ולא אמר לו כלום, ואחר כך פגע בו פעם שניה, ואמר לו אמר לו זבחים⁴⁸ שהקרבת ליך באותו היום נתפגלו, ואותן הטהרות נטמאו, אם היה נאמן לו סומך על דבריו, ואם לאו שורת הדין שאינו נאמן, אלא הרי זבחיו בחזקת כשירות וטהרותיו בחזקת טהרה, והרוצה להחמיר על עצמו הרי זה משובח.

כיון שהיה נדבה ואינו חייב באחריותו, הא ליתא שהרי כתב רש"י שם פ' הנזקין (דף נ"ג) וז"ל חייבין לשלם דמיה לבעלים שהרי צריכים להביא אחרים ואי נמי נדבה היא קשה בעיניו שלא הקריב קרבנו שהרי להביא דורון היה מבקש ע"כ. וראיתי להרא"ש בפרק ד' דנדרים (דף ל"ה) שכתב הכהנים שפגלו שחשבו באחת מד' עבודות לאוכלו או להקריבו חוץ לזמנו או חוץ למקומו ע"כ. ומדנקט הרא"ש הני תרי גווני ולא נקט נמי שלא לשמו משמע דדוקא בהני מיחייב ולא מצאתי מקום לחלק אלא דוקא בנדבה וכדכתיבנא.

⁴⁴ רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק יט הלכה טו, והלכות מטמאי משכב ומושב פרק יג הלכה ח

⁴⁵ ערוך השולחן העתיד הלכות פסולי המוקדשין סימן קנו סעיף כח

⁴⁶ כדעת רבא ולא כאביי ופירש דברי בהלכות משכב ומושב. ערוך השולחן העתיד וכן עיין מעשה רקח שם ואבן האזל שם דלא ככס"מ שם.

⁴⁷ השנות הראב"ד שם

⁴⁸ ומה שלא פירש בהלכו פסולי המוקדשין חילוק בין פגשו לראשונה או לא, משום דבקרבן לא הוצרך לפרש דכל איש צריך לעמוד על קרבנו ופשיטא שאז לא א"ל אלא אח"כ א"ל, ובשם דלא מיירי בקרבן פי' זה להדיא, ואף דשם הזכיר גם זבחים ובכאן הזכיר גם טהרות מ"מ עיקר דין זה הוא בקדשים ובשם העיקר בטהרות. ערוך השולחן העתיד שם

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

**י. ספר תורה שכתבתי לפלוני אזכרות שלו לא כתבתים
לשמן אמר ליה ספר תורה ביד מי אמר ליה ביד לוקח אמר
ליה נאמן אתה להפסיד שכרך ואי אתה נאמן להפסיד ספר
תורה**

ספר תורה שאמר⁴⁹ הסופר לאחר שיצא מידו לא כתבתי האזכרות לשמן,
אינו נאמן לפוסלו⁵⁰, משום שחזקת פועל עושה כהוגן מה שבידו לעשות⁵¹,
אבל נאמן להפסיד כל שכרו, דהודאת בעל דין כמאה עדים דמי והפסדת
שכרה, ואפילו אם יאמר ידעתי ולא טעיתי אין מאמינין לו.

**יא. הרי שהיה צריך לכתוב את השם ונתכוין לכתוב יהודה
וטעה ולא הטיל בו דלת מעביר עליו קולמוס ... אין השם
מן המובחר**

כבר התבאר לעיל דף כ. שכשמתחיל לכתוב הספר תורה יאמר בפיו
שכותב ספר זה לשם קדושת ספר תורת משה, ואותה האמירה מועלת לכל
הספר חוץ מן האזכרות, אבל בכל פעם שיגיע לכתוב שם מן השמות שאינם
נמחקים צריך לקדשם בפני עצמם, שיאמר בפיו בכל פעם זה אני כותב לשם
קדושת השם, ואם לא עשה כן פסול⁵², ואפילו העברת קולמוס עליהם לשם
קדושה אינו מועיל להם⁵³ ונשארו בפסלותם.

⁴⁹ שו"ע ונו"כ י"ד רפא ה'

⁵⁰ ועל הספר תורה אין אנו מאמינים לך כיון שאינו בידך ודאי להקניטו נתכוונת.

⁵¹ ומה שאומר עכשיו כן אמרינן אין כוונתו אלא להפסיד ולהקניט את הלוקח או אותו ששכרו לכותבו. ואין
לומר כיון שהוא מפסיד גם את שכרו ודאי קושטא קאמר, דאין סברא לומר שיפסיד שכרו משום להפחידו
ולקניטו, דאמרינן טעה זה בדין שאמר כיון שאינו אומר אלא שלא כתבתי האזכרות לשמן איני מפסיד אלא
שכר האזכרות והוא דבר מועט, ודרך בני אדם כן הוא שמתייחס להפסיד דבר מועט כדי להפחיד על חבירו
ולקניטו. לבוש שם

⁵² וש"ך א' וב"ח כתבו שאם נתכוין לשם קדושה אע"פ שלא הוציא בשפתיו אינו פוסל בדיעבד הואיל והוציא
בתחלת כתיבת הס"ת בפיו.

⁵³ וכן אם היה לו לכתוב שם אלהים אחרים ואמר עליו גם כן שכותבו לשם קדושה אינו פסול בכך, דהוי
כמקדיש בעלי מומין לגבי מזבח שאינן קדושים, שאין הקדושה חלה עליהם, הכי נמי הכא אין הקדושה חלה.

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

יב. ס"ת שכתבתי לפלוני גויילין שלו לא עיבדתיים לשמן ביד לוקח ... מתוך שאתה נאמן להפסיד שכרך אתה נאמן להפסיד ספר תורה

אם אמר ספר תורה⁵⁴ זו עורות שלה לא עבדתיים לשמן, אף על פי שאין הספר תורה בידו, מתוך שנאמן להפסיד שכרו⁵⁵ נאמן לפוסלו⁵⁶.

אולם בשני המקרים⁵⁷ בין שאמר שלא כתב אזכרות לשמה ובין אמר שלא עיבד לשמה, ספר תורה זו לא גרע לבעליו מחומש דעלמא, ועל כל פנים חייב לשלם כשכר כתיבת חומש בעלמא.

וכן בשניהם, אם כתב לו בחנם כגון במתנה וכדומה, אינו נאמן, כיון שיצא מתחת ידו⁵⁸. וכל זה אם⁵⁹ הס"ת עדיין ביד האיש שמכר או נתן לו הסופר, אבל אם מכרו אותו האיש, לאחר אינו נאמן, שאם אתה מאמין לסופר אתה מוציא ממון, מיד האיש שמכרו ע"פ עד א' והתורה אמרה לא יקום עד א' באיש להוציא ממון על פיו.

⁵⁴ שו"ע ונו"כ יו"ד רפא שם

⁵⁵ עיין רשב"א גיטין [נה, א ד"ה מאי שנא] שכתב שאין חילוק בין הפסד מועט למרובה, אלא תליא אם בעל החפץ מפסיד כמוהו אינו נאמן, אבל אם הפסידו פחות מהפסד הבעל כמו באזכרות אינו נאמן עיין שם. כתב סופר שם

⁵⁶ שודאי לא להקניטו קא מיכוין שהכל יודעים שאם לא עיבד העורות לשמן אין לו שכר כלל וגם הוא ידע זה, ואי לאו דקושטא קאמר לא היה מאבד את שכרו כדי להקניטו לזה.

⁵⁷ ט"ז שם ה

⁵⁸ ובוזה א"ש הא דשאל רבי אבהו להסופר ס"ת ביד מי וכ"כ הב"ח אלא שנדחק ששאלו כדי להוציא מפיו אם בחנם כתב או בשכר וקשה לפ"ז דא"כ לא הל"ל ס"ת ביד מי אלא אם כתבה בחנם או בשכר אלא נ"ל שרבי אבהו חשב שנתנה לו במתנה וכה"ג הלכך שאל ס"ת ביד מי שאם היתה ביד המקבל אינו נאמן וכדקס"ד דמקשה מ"ש מדרבי אמי כו' לכך אמר ס"ת ביד לקוח וזה כפתור ופרח. ש"ך שם ט

⁵⁹ תשובת שבות יעקב ח"ב סימן ע"א, מובא בפ"ת שם יב